

України. – Режим доступу:
<http://www.ccu.gov.ua/pls/wccu/p0062?lang=0&rej=0&pf5511=55442>.

4. Сухоніс В. Імпічмент як спосіб припинення повноважень Глави держави: конституційний та політико – правовий аспекти/В. Сухоніс//Правовий вісник Української академії банківської справи. – 2014. - №1. – С.1 - 4.

5. Баргілевич М. І. Шляхи вдосконалення процедури імпічменту Президента в Україні крізь призму досвіду зарубіжних країн /М. І. Баргілевич // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2016 – с. 37-40.

Орловська Олена,

студентка 103 групи ННІ №3 НАВС

Науковий керівник: професор кафедри конституційного права та прав людини НАВС, к.ю.н., доцент **Лук'янець Валентина**

ОСОБЛИВОСТІ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

В умовах сучасної конституційної кризи в Україні актуальною є проблема внесення змін до Конституції України. Водночас із наявністю суперечностей щодо змісту таких змін на особливу увагу також заслуговує особлива процедура їх унесення. Саме це і зумовлює актуальність поставленої теми.

Основоположну роль у системі джерел права соціального забезпечення посідає Конституція України як Основний Закон нашої держави. Як відомо, Україна, розвиваючи досвід інших держав, вибудовує національну систему джерел права на основі конституції – основоположного закону, який закріплює політико-правові основи взаємовідносин суспільства, держави та особи. Ухвалена Верховною Радою України ще 28 червня 1996 року Конституція України відповідає такому спрямуванню. [1]

Конституція як закон, що має найвищу юридичну силу, очолює систему конституційного законодавства. Слід підкреслити, що Конституція — це не «надзаконний» акт, а закон, що реально діє та має характер основного закону. [2, с.11]

Важливою юридичною властивістю Конституції України є її стабільність, яка забезпечується особливим, ускладненим порядком внесення до неї змін і доповнень. Процедура внесення змін до Конституції України встановлена її Розділом XIII. Чіткість та визначеність цієї процедури є невід'ємною складовою легітимності змін до Конституції України. Дотримання ж цієї процедури разом із знаходженням консенсусу між політичними силами та громадянським суспільством мають становити основу легітимації таких змін. Якщо ж ці складові відсутні, то Конституція перестає бути Основним Законом як сутнісним орієнтиром розвитку держави або ж, навпаки, спричиняє її хибний з точки зору права розвиток. [3, с.92]

Особливий порядок прийняття та зміни Основного Закону спрямований на його подальшу реалізацію та є забезпечувальним елементом втілення конституційних приписів через те, що він ускладнений додатковими вимогами

та процедурами порівняно зі звичайним законом. Така процедура покликана убезпечити Конституцію від внесення до неї неактуальних змін, які не підтримуються більшістю суспільства, а отже, в подальшому не будуть реалізовані. Окрім того, існує низка умов, за наявності яких зміна Конституції є неможливою взагалі, що забезпечує її від редагування у період, недоцільний для конституційних змін.[4]

Крім чинної Конституції процедуру внесення змін до тексту Конституції встановлює Закон України «Про регламент Верховної Ради України», Закон України «Про статус народного депутата України». [5, с.16]

Конституція України за ступенем складності процедури внесення до неї змін, подібно до Конституції США, є досить жорсткою. Процедури внесення змін до жорстких конституцій в різних країнах неоднакові, але можна виділити основні стадії цієї процедури, які існують у всіх країнах: ініціювання законопроекту про внесення змін; розгляд законопроекту; прийняття закону про внесення змін; затвердження цих змін [5].

Отже, характерними рисами конституційного порядку внесення змін до Конституції України є те, що право подання до Верховної Ради України законопроекту про внесення змін до Конституції України надається лише Президенту України та не менш як третині народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради України. Обмеження кола суб'єктів законодавчої ініціативи з цього питання є суттєвою конституційною гарантією стабільності Конституції.[6]

Уперше в практиці конституційного регулювання в Україні вводиться диференційований підхід до зміни конституційного тексту. Так, положення Основного Закону щодо процедури внесення змін розподіляється на дві групи:

Першу групу складають норми, що регламентують внесення змін до трьох розділів: «Основні засади» (розділ I), «Вибори. Референдум» (розділ III), «Внесення змін до Конституції України» (розділ XIII).

До другої групи належать норми, що встановлюють процедуру внесення змін до інших розділів Конституції. [5]

Ідеологія ускладнення процедури внесення змін до розділів першої групи передбачає залучення розширеного кола учасників процесу, мова йде про народ. Крім того, кількісні та якісні показники різних стадій внесення змін до розділів цих двох груп значно відрізняються. Застосування диференційного підходу до зміни конституційного тексту обумовлене фундаментальним значенням розділів першої групи для конституційного ладу держави.

Процедуру внесення змін до Конституції України пропонується розпочати з аналізу суб'єктів права подання до Верховної Ради України законопроектів про внесення змін. Таке право надається Президентові України або не менш як третині народних депутатів (тобто 150) від конституційного складу Верховної Ради України. Насамперед, слід звернути увагу, на максимально обмежене коло суб'єктів, які можуть подавати до Верховної Ради України законопроекти про внесення змін до Конституції України. Обмеження кола суб'єктів законодавчої ініціативи з цього питання є суттєвою конституційною гарантією стабільності Конституції. Ще більші вимоги до

суб'єктів права подання встановлюються щодо законопроектів про внесення змін до розділів Конституції, які є її фундаментальною основою. Так, згідно зі ст. 156 Конституції законопроект про внесення змін до розділів I, III і XII подається до Верховної Ради України Президентом України або не менш як двома третинами від її конституційного складу (тобто 300 народних депутатів). [7]

Ю.М. Перерва звертає увагу на те, що у Регламенті застосовується термін «суб'єкти права подання до Верховної Ради законопроектів про внесення змін до Конституції України». На її думку, це зроблено для того, щоб не плутати їх із суб'єктами, які мають «право законодавчої ініціативи». До кола яких, крім Президента України, відносяться Кабінет Міністрів України, а реалізація цього права народним депутатом, на відміну від колективного ініціювання, може бути здійснена одноосібно. Етап попереднього опрацювання законопроектів у комітетах Верховної Ради охоплює шлях законопроекту від його отримання відповідними парламентськими комітетами до його включення в порядок денний сесії Верховної Ради.

Найбільш відповідальною стадією законодавчого процесу є розгляд законопроекту про внесення змін до Конституції у Верховній Раді України. Вона передбачає вивчення та детальний аналіз законопроекту безпосередньо законодавчим органом, виявлення його позиції відносно майбутніх змін, що приймаються.

Стадія розгляду законопроекту характеризується демократизмом, глибоким і всебічним обговоренням, професіоналізмом, широким залученням громадськості. Її метою є вивчення та аналіз законопроекту, а завданнями – доопрацювання та підготовка законопроекту.

Прийняття законопроекту про внесення змін здійснюється тільки після обговорення, при цьому порушення правила має наслідком недійсність ухвалених рішень. Тому з-поміж комплексу питань організації та проведення розгляду законопроекту в парламенті чи не найсуттєвіше значення мають ті, що пов'язані з дебатами. Крім того, як свідчить аналіз існуючої практики, труднощі в їх вирішенні пояснюються тим, що дебати привертають до себе найбільшу увагу публіки, а тому вимагають від керівництва парламенту подвоєння зусиль щодо недопущення інцидентів і порушень встановленого Регламенту.

Крім того, парламент має можливість прийняти рішення про опублікування законопроекту для всенародного обговорення, про направлення законопроекту на наукову, юридичну чи іншу експертизу, проведення наукового пошуку чи дослідження. Необхідно наголосити, що зазначені заходи обмежені у часі і є можливими лише до прийняття Верховною Радою постанови про звернення до Конституційного Суду України. Таке обмеження встановлене для того, щоб була можливість опрацювати отриманні результати та врахувати їх при роботі над законопроектом. Як наслідок, направити опрацьований законопроект для надання висновку до Конституційного Суду.

Стадія розгляду законопроекту про внесення змін тісно пов'язана зі стадією прийняття, на якій відбувається ухвалення закону Верховною Радою за результатами розгляду, і для якої характерна колегіальність, обов'язкова

особиста участь народних депутатів у голосуванні. Ці дві стадії доповнюють одна одну. Метою стадії прийняття є схвалення закону. Характерним для стадії прийняття є те, що саме на ній законопроект стає законом, проте це правило діє щодо законопроектів про внесення змін до Основного Закону, лише частково. Так, якщо мова йде про внесення змін до Конституції України, крім розділу 1, II, XII, то це твердження є цілком справедливим. Однак, що стосується законопроекту про внесення змін до розділу 1, II і XIII, то він стає законом після його затвердження всеукраїнським референдумом.

Після прийняття закону (законопроекту) про внесення змін Верховною Радою України настає наступна стадія законодавчого процесу – затвердження закону. Характерним для неї є те, що вона відбувається поза парламентом і здійснюється Президентом України або народом

Прийнятий Верховною Радою закон про внесення змін до Конституції України, крім розділу I, III, XIII, відповідно до статті 94 Конституції України невідкладно направляється Президентові України для підписання та офіційного оприлюднення. Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Конституції України» Президент України втратив своє право вето щодо законів про внесення змін до Конституції.

Що стосується законопроекту про внесення змін до розділу I, III і XIII Конституції України, то діє інша процедура. Він не підлягає промульгації, а разом із законом, яким передбачається виділення коштів із Державного бюджету України для призначення всеукраїнського референдуму щодо змін до Конституції України.

Отже, можна зробити висновок, що особливістю внесення змін до Конституції України є їх особливий порядок, а саме диференційований підхід до зміни конституційного тексту. Цей підхід ділить процес внесення змін до Конституції України на дві групи. Саме це забезпечує жорсткість Конституції України, яка не впливає на її юридичну силу, а лише визначає юридичні можливості її зміни.

Список використаних джерел

1. Мельник О. Я. Конституція України як основне джерело права соціального забезпечення: сутність, ознаки та перспективи. Серія "Право". – 2015. – №2(12). [Електронний ресурс].-Режим доступу:<https://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n2/15moyotp.pdf>
2. Афанасьєва М. Б., Бальцій Ю. Ю., Батан Ю. Д., Бондаренко І. Болкова Д. Є., Грабова Я. О., Єзеров А. А. К64 Конституційне право України: Навчальний посібник. – Одеса: НУ «ОЮА», 2017
3. Ковалів М.В., Гаврильців М.Т., Бліхар М.М. К64 Конституційне право України: Навчальний посібник. – Львів: ТОВ «Ліга-прес», 2014. – 402 с.
4. Морозюк С., Загальна характеристика гарантій реалізації Конституції України, 2016. [Електронний ресурс].-Режим доступу:<http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2016/12/32.pdf>
5. Перерва Ю.М. Внесення змін до Конституції України: особливості процедури, 2014.

6.Л. К. Байрачна, Ю. Г. Барабаш, Ф. В. Веніславський, В. І. Кичун, В. П., Колісник, О. Г. Кушніренко, Л. І. Летнянчин, С. Ю. Лукаш, Б. І. Ольховський, В. В. Речицький, Т. М. Слінько, Ю. В. Ткаченко, Ю. М. ТодикаКонституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. – Х.: Право, 2008. – 416 с.

7. Конституція України від 28.06.1996 –с.: ТОВ «ВВП Нотіс», 2019 – 56 с.

Павлова А.,

курсант 2-го курсу 202 н. г. ТКЗ ННІ №2 НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри конституційного права та прав людини НАВС, к. ю. н. **Сьох Катерина**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ЛЮДИНИ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ СУЧАСНОЇ РЕФОРМИ.

На сьогодні Україна стоїть на шляху реформування у різних правових сферах. З початку 2017 року розпочалася велика Медична реформа, яка внесла свої корективи до сфери охорони здоров'я. У Конституції України у статті 49 гарантується кожному громадянину право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування [2]. Це право має бути забезпеченим завдяки державі, саме вона має створювати умови для ефективного і доступного для кожного громадянина медичного обслуговування.

Державна політика у сфері охорони здоров'я полягає у формуванні вищими органами державної влади пріоритетів, доктрин, концепцій і програм, спрямованих на зміцнення здоров'я населення, забезпечення діяльності і розвитку системи охорони здоров'я. Відповідно до ст. 12 Основ законодавства України про охорону здоров'я це є одним із пріоритетних напрямів державної діяльності. Держава формує політику охорони здоров'я в Україні й забезпечує її реалізацію [4].

Стаття 5 Основ законодавства України про охорону здоров'я визначає охорону здоров'я - загальним обов'язком суспільства та держави, а стаття 4 подає основні принципи охорони здоров'я, а саме :

- дотримання прав і свобод людини і громадянина в сфері охорони здоров'я та забезпечення пов'язаних з ними державних гарантій;
- гуманістична спрямованість, забезпечення пріоритету загальнолюдських цінностей над класовими, національними, груповими або індивідуальними інтересами, підвищений медико-соціальний захист найбільш вразливих верств населення;
- рівноправність громадян, демократизм і загальнодоступність медичної допомоги та інших послуг в сфері охорони здоров'я;
- відповідність завданням і рівню соціально-економічного та культурного розвитку суспільства, наукова обґрунтованість, матеріально-технічна і фінансова забезпеченість;